

השבת של רבי נחמן מברסלב

לזכרון נצח מורינו ר' ישראל בער אודסר בן ר' אייזיק שלמה, זצ"ל

וימרו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ... (א, טד)

עיקר מרירת הגלות הוא בחינת עבדות שנמשך מזהמת הנחש מבחינת בעצבון ותאכלנה, בחינת התגברות העצבות, שהוא בחינת טיט היון שעל זה צעק דוד טבעתי ביון מצולה ואין מעמד וכו', הצלני מטיט ואל אטבעה וכו'. וזה שכתוב בזהר הקדוש בעבדה קשה — בקשיא. בחמר — בחמרא דשמעתתא. ובלבנים — בלבון הלכתא, כי זה עיקר מרירת הגלות שמבלבל השמחה בו יתברך שהוא בחינת אמונה הקדושה אנפין נהורין [פנים מאירות] על ידי הקשיות והבלבולים וכו' שזהו בחינת חמרא דשמעתתא ולבון דהלכתא [חומר השמועה וליבון ההלכה], כי עיקר בחינת אסוקא שמעתתא אלבא דהלכתא [להסיק מהשמועה את ההלכה] הוא לברר וללבן עצות אמתיות לעבודת הבורא יתברך לצאת מזהמא דהאי עלמא שפלה ולהתקרב אליו יתברך כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ובשביל זה עיקר ההתקרבות לתלמידי חכמים ולצדיקים אמתיים כדי שהם יורו לנו את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה בכל עת באפן שיזכה כל אחד לצאת ממה שצריך לצאת ולהתקרב ולשוב לה' יתברך. אבל הסטרא אחרא בחינת מרירת הגלות שהיא העצבות מתגבר כל כך וממרר את חיי ישראל בקשיות ובלבולי האמונה ובלבולי עצות עד שאינם יודעים ללבן ההלכה והדרך וההלוך לשוב לה' יתברך. וזה: ובכל עבדה בשדה — שהוא תאוות

ממון וטרדת הפרנסה שמכרחין לצאת מאהל תורה לצאת מבית המדרש אל השדה לעסק בפרנסה, עד שמטרידו בכל עבודה בשדה ומסיתו ומדיחו מלקבע עתים לתורה על כל פנים. וזה: את כל עבדתם אשר עבדו בהם 'בפרך', ודרשו רבותינו ז"ל 'בפה רך', שבתחילה נכנס עמו הבעל דבר והסטרא אחרא בפה רך ומתלבש במצוות ואומר לו הלא אי אפשר לישב בבית המדרש כל יום וההכרח לצאת אל השדה לעסק במלאכה ומשא ומתן, וכי אתה רוצה למות או להיות עני ומקבל וכו', עד שמשליכו בתוך עמק טיט היון שהוא אנפין חשוכין מרירת העצבות של הממון בחינת בעצבון ותאכלנה, עד שאפילו כשמרויח ממון אינו מספיק לו כל ימיו כי משתוקק בכל פעם יותר, וכל מה שמרבה נכסים מרבה דאגה, כי מסיתו לבנות פתם ורעמסס שהם בנינים גדולים וגבוהים שבונים לעצמם כמו שכתוב הבנים חרבות למו וכתוב קרבם בתימו לעולם וכו'. (הלכות הודאה ו', נז)

השליכהו ארצה ויהי לנחש ... (שמות ד, א)

ועל כן בתחילת ההתגלות למשה בסנה אמר לו שישליך המטה וכו' וכמו שכתוב (שמות ד, ג): השליכהו ארצה ויהי לנחש וכו'. הינו כי משה היה ממאן בהשליחות, כי אמר שאין בידו לגאלם ולהאיר בהם הדעת מחמת שידוע שיש בישראל כמה אנשים שקלקלו הרבה וכו'. ועל כן אמר לו ה' יתברך שישליך את המטה ארצה, ואיתא, שמטה משה דא מטי"ט, שמשם שרש הבחירה שהוא לשון 'מטה' שיש ביד האדם להטות לכאן ולכאן. והראה ה' יתברך למשה במופת זה שיביץ גדל הכח של הבחירה. ועל כן האדם בסכנה עצומה בכל עת.

וזה שאמר לו שישליך המטה שלו ארצה, כי באמת משה כבר הפך את הבחירה לטובה כי כבר עמד בניסיון ונעשה כלו טוב. אך הראה לו כח הבחירה של ההמון וצוה לו שישליך המטה שהוא בחינת כח הבחירה. ויתכן ששליכהו ארצה, שישליכהו לתוך ארציות וגשמיות של שאר ההמון ויתכן כשהשליכהו ארצה, ויהי לנחש, הינו שאצל ר"ב העולם שמנחים בארציות נהפך המטה שהוא כח הבחירה לנחש מגדל התגרות היצר הרע שהוא בחינת נחש הקדמוני. ותכף אמר לו שלח ירך ואח"כ בזבנו וכו' ויהי למטה בכפו, להורות לו ולהודיעו שאף על פי שהיצר הרע והנחש מתגבר כל כך בכ"ח הבחירה, אף על פי כן מדה טובה מרבה ויש בידך להפך המטה מנחש למטה, הינו שיש לך כח לעזר אפילו לאותם שהם בבחינה הנ"ל שנתהפך אצלם בחינת המטה לנחש שתמצא להם זכות, ותאיר בהם הדעת הקדוש

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף ... (א, ח)

'יוסף' הוא בחינת כל הנקודות טובות שיש בכל אחד מישראל, שכלם נמשכין מהצדיק בחינת יוסף, שהוא נקדה הכללית שממנו נמשכין כל הנקודות טובות שבכל אחד (כמו שכתוב במקום אחר). ובכל ימי הגלות, שכלם מְכַנִּים בשם מצרים, בכל פעם הוא בחינת ויקם מלך חדש וכו', כי בכל פעם יצרו של אדם מתגבר עליו מחדש. והוא נקרא מלך, בחינת מלך זקן וכסיל. וממנו נמשכין כל ההתנגדות והמניעות של המונעים והחולקים העומדים בכל פעם, כי לא אחד בלבד עומד עליו לכלותו חס ושלום, אלא שבכל דור ודור ובכל פעם עומדים עליו, בבחינת ויקם מלך חדש. חד אמר: חדש ממש. וחד אמר: שנתחדשו גזרותיו. ושניהם אמת. שעומדים בכל פעם חולקים ומונעים חדשים ממש, וגם נתחדשין גזרותיו, שבכל פעם גוזרים ואומרים דבורים רעים חדשים שהם כנגד האמת, שרוצים למנוע ולהפיל את האדם על ידי זה מתורה ותפלה וכו'. וזהו 'אשר לא ידע את יוסף', עשה את עצמו כלל ידע. שעושים את עצמם כאלו לא ידעו כלל את מעלות הצדיק בחינת יוסף, שהוא כלל הטוב שהכניס כל כך טוב בישראל, והם רוצים להתגבר לבלבולים חדשים להפיל את כל אחד חס ושלום, להסתכל רק על הרע לא על הטוב, מה שבאמת צריכין להפך.

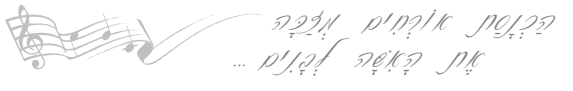
וזהו: ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך. שהסטרא אחרא, בחינת מצרים, מעבידים בכבוד גדול מאד על ידי רבוי המרה שחרה והעצבות. וזהו בחינת בעבדה קשה, בקשיא. בחמר הלכתא וכו', כמו שכתוב בזהר הקדוש. כי הכל מחמת המרה שחרה, שעל ידי זה אין יכולין לא ללמד ולא להתפלל, וכל מה שרוצין לעשות איזה דבר שבקדשה, קשה וכבד וחמור עליו מאד, כי הם ממררים את החיות ממש, כאשר יודע כל אחד בנפשו. וזהו: ויאמר מלך מצרים למילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה. 'מילדת העברית' זה בחינת צדיקי הדור שעוסקים להוליד בישראל תולדות קדושות, שהם תורה ומעשים טובים, כי עיקר תולדותיהן של צדיקים הוא מעשים טובים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. וזהו: אשר שם אחת שפרה ושם השנית פועה. ואמרו רבותינו ז"ל: שפרה —

שמשפרת הוולד. פועה — שפועה ומדברת לוולד, כדרך הנשים המפיסות תינוק הבוכה. היינו בחינה הנ"ל, מה שהצדיקים מחזיקים את ישראל על ידי הדרכים הקדושים הנ"ל, ומשפרין אותם על ידי שמוצאין בהם גם עתה נקודות טובות, שזהו בחינת הנך יפה רעיתי, וכמו שפרש רש"י שם. וזהו בחינת שפרה, שמשפרת את הוולד כנ"ל.

וזהו בחינת פועה, שפועה והוגה ומדברת לוולד כדרך שמפייסין תינוק וכו', כי כן הוא ממש עסקי הצדיקים עם ישראל, שפועין והוגין ומדברין עמהן, ושורקין ומצפצפין ומרמזין אליהם, לחזקם לעוררם ולהגביהם ולהרימם מכל מיני נפילות וירידות והשלכות שלהם, שיזרוזו בכל יום ובכל עת להתעורר מחדש בעבודת ה' בכל מה שיוכלו לחטף. והוא ממש כדרך שמפייסין תינוק הבוכה, שזהו בחינת פועה כנ"ל.

והדברים מובנים לכל אחד, למי שידוע רחמנות הצדיקי אמת עליו, אשר על ידם ה' יתברך מחזק ומנחם אותנו, בבחינת כאיש אשר אמו נתחמנו כן אנכי אנחמכם וכו'. ופרעה הרשע שהוא הסטרא אחרא, הוא ההפך מכל זה, שרוצה רק להגביר הרע חס ושלום, כנ"ל.

ועל כל אחר למילדות העברית אשר שם וכו', שגזר עליהם לעשות בהפך מזה חס ושלום, וזהו: אם בן דכורא, שממש כל הטוב, והוא רוצה להמית ולהשפיל הטוב בחינת בן, ולהחיות סטרא דנוקבא, שמשם עיקר אחיזת הרע והדינים, כי הוא בחינת דעת שאינו מְיָשָׁב, בחינת עצבות ומרה שחרה. שרוצה להגביר הרע על הטוב, להפיל עצבות ומרה שחרה על כל אחד שלא יהיה נכר הטוב שבו, ולהמית אותו על ידי זה חס ושלום, אך המילדות לא שמעו אליו ולא עשו כדבר פרעה, 'ותחיין את הילדים', שעסקו רק להחיות ולחזק את הילדים, שהם בני הנעורים הרוצים לגשת אל הקדש, שצריכין רק להחיותם ולחזקם בכל מיני חיות והתחזקות, על פי הדרכים הנ"ל ועל פי שארי דרכים קדושים ששמענו ממנו ז"ל, שכל זה הוא בחינת ותחיין את הילדים כנ"ל. (הלכות עירובי תחומין ו', יח)



שעדין ה' אתנו וכו' עד שיתפכו מנחש למטה. שעל ידי זה המטה נעשו אחר כך כל האותות והמופתים. כי עיקר הגאולה על ידי זה על ידי שהצדיק מעורר הנופלים מאד עד שמקרבם לה' יתברך. (הלכות בציעת הפת א' - אות מ"ג)

עצות ותפילות

(לקוטי עצות - השגות והתנוצצות אלקות, ד) דע שיש אור שהוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמתין, והוא אור אין-סוף; ואף-על-פי שאין השכל משיג אותו, אף-על-פי-כן רדיפה דמחשבה למרדף אבתרה. ועל-ידי עשיית המצוה בשמחה זוכין להשיג אותו על-ידי הרדיפה והמעבך, בבחינת "מטי ולא מטי", ונעשין תשעה היכלין דלאו אינון נהורין ולא רוחין ולא נשמתין, ולית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא מתיידעין. אשרי מי שזוכה שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו, אף-על-פי שאין היכלת ביד השכל להשיג אותם, כי לא מתדבקין ולא מתיידעין, ועיין בפנים (לקוטי מוהר"ן, סימן כ"ד).

... ואזכה לעלות חיש קל מהרה ממעלה למעלה ומדרגא לדרגא, עד שאזכה ברחמך לתשעה היכלין עלאין האלו שהזכרתי לפניך. ואזכה גם בעולם הזה לדעת ולהכיר אותך באמת, ואזכה לעלות כל המדרגות העליונות של הקדשה, עד תכלית מדרגה העליונה, כל ששפיר לאיש ישראלי לעלות ולהשיג בעולם הזה, אשר לכך ירדה הנשמה בזה העולם מרום המעלות, כדי שתזכה על-ידי מעשיה הטובים לשוב ולעלות למקור חצבה, למעלה למעלה ביתר שאת ויתר עז.

חוס וחמל עלי כרחמי האב על הבן, וזכני לטובך הגדול באמת, כי אתה טוב ומטיב לכל ואתה חפץ להטיב לבריותיך ולגלות להם אלקותיך, אשר זאת היא תכלית הטובה שבכל הטובות. חוס וחנני ותן בלבי ועזרני לשוב אלך באמת, באפן שאזכה לשבע מטובך האמתי, שאזכה לדעת ולהכיר אותך באמת, ורדיפת מחשבתי תהיה תמיד להשיג אור האין סוף בקדשה ובטהרה גדולה, באמת ובאמונה שלמה, בתכלית מדרגה העליונה דקדשה שבכל המדרגות. ותעורר רחמיך עלינו ותמהר ותחיש לגאולנו גאולת עולם, ותשוב ותבנה ותרבותינו והריסותינו, ותבנה בית קדשנו ותפארתנו, ותחזר ותבנה ותתקן כל הבניינים וההיכלות של הקדשה בגשמיות וברוחניות. ותמשיך עלינו שמחה גדולה תמיד, ותקיים ותעלה את השכינה מגלותה מבין הקליפות והסטרא אחרא, ותוציא כל הניצוצות הקדושים מביניהם, ותשפיל ותכניע ותכלה ותבטל כל הקליפות וסטרין אחרנין, כלם יכרעו ויפלו ולכבוד שמך יקר יתנו.

ונוכה לצאת מהרה מן הגלות בשמחה גדולה, מגלות הגשמי ומגלות הרוחני, וכל העכו"ם יתבטלו אל ישראל, ויכירו כלם מעלת וקדשת עמך ישראל הקדושים אשר בהם בחרת. ויקים מקרא שכתוב, והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על הר קדשי ירושלים אמר ה' כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה'. ותגדל השמחה בכל העולם כמו שכתוב: אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה, הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שמחים. ויקים מקרא שכתוב: כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה וכל עצי השדה ימחאו כף. ונאמר: כי נחם ה' ציון נחם כל חרבותיה וישם מדברה כעדן וערבתה כגן ה' שישן ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה ... (לקוטי תפילות א' - מתוך תפילה כד)

שיחות

(מר' ישראל אודסר, זצ"ל - המשך) עניין רבנו זה ממש למעלה מן הטבע, זה לא על חושים היה הסתרה כזו על רבנו. אני איש זקן, אני ראיתי רבנים גדולים שהיה להם מוח ולב, אבל לא היה להם היסוד התורה - רבנו הקדוש. הוא עיקר התורה והמצוות, רבנו רבי נחמן, וְ נַחַּיְיָ נַחְמֵי נַחְמֵי מְאוּמָן. הוא כל החיות שלנו, התורה והמצוות, אהה!

עניין רבנו הוא עניין פלא כזה שעדיין לא נתגלה בעולם. תראה הייחי מוהר"ן, השיחות שלו, וגם-כן השיחות שלו צריכים לקבל הכל באמונה, באמת, ולא להיות 'יחם'. אנחנו רחוקים לגמרי ורבנו הקדוש הוא עושה עמנו פלאות כאלה, הוא מהפך הכל, הוא מתקן.

זה תלוי בידינו, אם רוצים לקבל מה שאמר רבנו, אם לא רוצים לקבל - רבנו הקדוש אף-על-פי כן עוסק בהתקון שלו, אף-על-פי שהוא כמו שהוא. זה פלא כזה שעוד לא היה בעולם. פלא כזה, אור כזה, שהוא יתקן כל העולם, יתקן בשלמות כלנו כמו שאנחנו. אבל אסור להקשות ולהיות קשה ולומר: "מדוע ככה, מדוע ככה?" רק אמונה, רק אמונה! צדיק קדוש

כזה כמו רבנו זה כל אמונה, רק אמונה, אם לא, חס ושלוס, אז לא כלום. רק אמונה באמת. זה אמת כזה שלא היה בעולם, עוד לא נתגלה בעולם. הכל לפי החשבון, לפי הלב, לפי האמונה, אז זוכים לכל דבר, זוכים לכל הישועות. וכל הישועות - הוא רבנו!

כל הישועות של כל אחד מישראל בכל יום ובכל עת - אצל רבנו הקדוש! אנחנו, העיקר שלנו, להיות קשור ודבוק לרבנו הקדוש, זהו כל התורה וכל החכמה. הוא החיות שלנו. רבנו הקדוש הוא הכל. הוא התקונים, הוא כל התורה. כל דבור שלו הוא כל התורה, כולל כל התורה וכל נפשות ישראל וכל הרפואות וכל הישועות!

ככה אומר רבנו, לא מה שאני אומר, מה שאני אומר זה לא כלום. רבנו הקדוש רחם עלינו והודיע לנו טפה מן היס מה שהוא, איזה רבי הוא. נו, אז צריכים לקבל ממנו. אם לא רוצים לקבל...

אומר רבנו בתורה ק"כ: "העיקר היסוד שהכל תלוי בו הוא לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול. ולבלי לנטות מדבריו, חס ושלוס, ימין ושמאל. וצריך להשליך מאתו כל החכמות ולסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב האמת. וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלמות ואינו מקשר עדיין להצדיק", הוא מקשר לשקרן! לא להצדיק... הגמרא אומרת: "אסור להרהר אחרי הרבי!" הוא הרבי שלי ושלך ושל כל ישראל. הוא הרבי, "ראש בני ישראל" - ראשי-תיבות רבי". זה גילה רבנו הקדוש בילקוטי מוהר"ן.

אוי, אם לא היה לנו רק תורה אחת מרבנו, "ראש בני ישראל" - ראשי תיבות רבי", הוא גילה זה.

רבנו רבי נחמן הוא הרבי שלנו, הוא הרבי של כל ישראל! הוא הראש של כל הצדיקים, הראש של הכל! הוא הבעל-הבית שלנו, הוא הרבי הוא אמת, הוא הראש בני ישראל הוא הרבי. אסור להרהר אחריו, צריכים לקבל הכל ולא להיות 'יחם'. ראש בני ישראל - אחד, זה רבנו הקדוש! הוא הרבי של כל ישראל!

גם-כן יש רבי של רשעים, יש רבנים שהם רשעים, רשע, "רשעים בחשך ידמו" - ראשי תיבות רבי". יש רשעים שלא יכולים לעזר לנו והם אומרים

שהצדיק הדור זה הבל - זה שקר! בשביל זה אנחנו בגלות כל-כך. הם פרסמו עצמם שהם צדיקים; הם רשעים, הם כופרים, לא לומדים תורה, לא יודעים את התורה, לא יודעים כלל, רשעים! רשעים - בחשך ידמו!

עתיד הקדוש-ברוך-הוא לנקם נקמת עמו מאותם נביאי השקר שממלאים בטנם בכבוד וגאות, ומראים עצמם כצדיקי הדור וצודים נפשות יקרות ודורסים וטורפים אותם ברגל גאווה ושקר, ומעוורים עיניהם של ישראל מלראות אור המנהיג האמת

שמגלה ומאיר אור השם לכל באי עולם לדור דור ונצח. שבע מדורים יש בגיהנם, וכל מדור יש בו שבע אלפים חור, וכל חור יש בו שבע אלפים סדקים, וכל סדק יש בו שבע אלפים עקרבים, וכל עקרב יש בו שבע אלפים חליות, ובכל חליה שבע אלפים כדים של רעל תלויים בה, וכלם מְזַמְּנים לרשעים הדוברים על הצדיק האמת בגאווה ובזו ומתלוצצים ומבזים ספריו ותלמידיו הקדושים.

בכל רגע שעם ישראל יתקרבו לרבנו ולא ישמעו לכל המתנגדים - אז יהיה הגאולה תכף, כן! רבנו הקדוש קורא אותם "המפְרָסְמִים של שקר", רשעים. רשעים - לא רק רשעים רוצחים, יש רשעים רוצחים שהולכים עם גרביים לבנות ועם שטריימל גדול והם רוצחים, כן. הם מסתירים את האמת מן העולם, הם עושים מעצמם שהם צדיקים, שהם יודעים לעזר לנו, רבנו הקדוש אמר: "רק אני יכול לעזר..."

סיפור

... ותכף אחר ראש-השנה תקס"ח, נסע (רבנו ז"ל) ללמברג, ושהה שם עד אמצע הקיץ. ובא לביתו על פרשת בלק. כשנסע ללמברג, נסע דרך וואלטישיק, ושם רצה לעבר על הגבול, ולא היה יכול לעבר, ונתעכב שם יותר משני שבועות. פעם אחת, חלם לו בליה, שעמדו חיילות רבות מהקיסר שלנו וכן כנגדם חיילות רבות מהקיסר דוין, והקיסריות בעצמן היו שם. וביקש רבנו זכורנו לברכה מאדון אחד, שיניח אותו לעבר. ואמר: אותך בוודאי לא אניח לעבר למדינתנו. והדבר היה נראה שאמר לו שהוא מתיירא פן יבלבל שם המדינה וכו'. והלך וביקש מהקיסר דשם בעצמו, ואמר: אני איני מתיירא אני מניחו לעבר לשם. והקיץ בבוקר וספר להאיש שהיה עמו, ואמר לו: אני יודע שהיום אעבר הגבול כי כך חלם לי, וכן היה שעבר אותו היום הגבול. ובענין החלום הנ"ל, יש עוד דברים, כי נשכח הרב כי לא נכתב בזמנו. (חיי מוהר"ן, קי"ט).